

Ομιλία Αλίκης Μουστάκα

Ομιλία Λίλας Μαραγκού

Ομιλία Χριστίνας Βλασσοπούλου

Ομιλία Όλγας Παλαγγιά

Ομιλία Ισμήνης Τσιάντη

Ομιλία Κωνσταντίνου Τσάκου

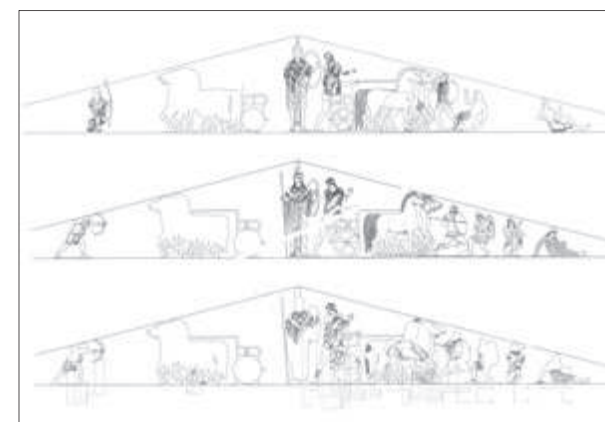

Το κατάμεστο αμφιθέατρο του Μουσείου Ακρόπολης στην εκδήλωση για την Έβη Τουλούπα

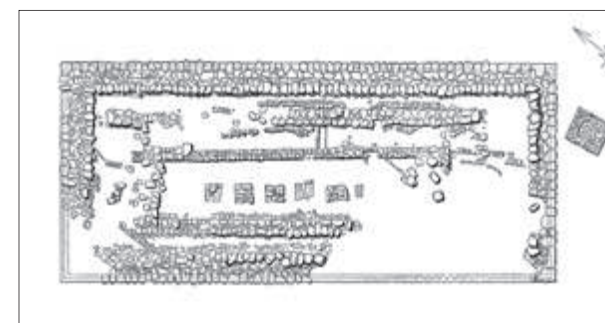

Η μελέτη της Έβης Τουλούπα για τα εναέτια γλυπτά του ναού του Απόλλωνα Δαφνηφόρου στην Ερέτρια

Η μελέτη *Τα εναέτια γλυπτά του ναού του Απόλλωνα Δαφνηφόρου στην Ερέτρια* είναι το θέμα της εργασίας της αξέχαστης Έβης Τουλούπα, η οποία εγκρίθηκε ως διδακτορική διατριβή από την έδρα Κλασικής Αρχαιολογίας της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με εισηγήτρια την καθηγήτρια Λίλα Μαραγκού, το 1985 και δημοσιεύθηκε από την εν Αθήναις Αρχαιολογική Εταιρεία με αριθμό δημοσιεύματος 220, το 2002. Στην εισαγωγή του βιβλίου περιγράφεται η ιστορία των ανασκαφών του ναού και γίνεται εκτενής αναφορά στα προβλήματα ταύτισης και ερμηνείας των εναετών γλυπτών του και στις απόψεις, που είχαν διατυπωθεί από τους προηγούμενους μελετητές για το καλλιτεχνικό εργαστήριο και τη χρονολόγηση του αετώματος.

Πρόταση αποκατάστασης του δυτικού αετώματος του ναού του Απόλλωνα στην Ερέτρια Αρ. 1. Σχέδιο Κ. Ηλιάκης. Αρ. 2-3. Σχέδια S. Tufano

Κάτοψη της θεμελίωσης του ναού του Απόλλωνα στην Ερέτρια υπό P. Auberson (Antike Kunst 1966, σελ. 116, εικ. 5)

Ο ναός εντοπίστηκε στην πόλη της Ερέτριας το 1899 από τον Κωνσταντίνο Κουρουγιώτη, ο οποίος τον ερεύνησε σε ανασκαφή της Αρχαιολογικής Εταιρείας, από το 1900 έως το 1910. Αποκαλύφθηκαν τα θεμέλια του υστεροαρχαϊκού ναού και κατάλοιπα τριών αφιδωτών γεωμετρικών κτηρίων, για τα οποία ελήφθη μέριμνα να προστατευτούν. Τα γλυπτά βρέθηκαν στη δυτική πλευρά του θεμελίου, γι' αυτό και αποδόθηκαν με βεβαιότητα στο δυτικό αέτωμα του ναού από τον

ανασκαφέα. Με την αποκάλυψη του περίφημου συμπλέγματος της αρπαγής της αμαζόνας Αντιόπης από τον Θησέα αναγνωρίστηκε ότι το θέμα της παράστασης ήταν απαγωγή Αμαζόνας και αμαζονομαχία (Βλ. Κ. Κουρουγιώτης, Ανασκαφή Ερετρίας, *ΠΑΕ* 1900, σελ. 14-15, 53-56. *ΠΑΕ* 1910, σελ. 61-62. Κ. Κουρουγιώτης, *Antike Denkmäler III*, 1909-1926, σελ. 29-31, πίν. 27-29. A. Furtwängler, *Aigina*, 1906, σελ. 321-326, εικ. 258-261). Μετά από πολύχρονη διακοπή των εργασιών, η ανασκαφική δραστηριότητα στον αρχαιολογικό χώρο του ναού επαναλήφθηκε από τους Εφόρους των Αρχαιοτήτων Ιωάννα Κωνσταντίνου και Βασίλειο Πετράκο, η συμβολή των οποίων στην έρευνα των καταλοίπων του ναού τονίζεται ιδιαίτερα στη μελέτη. Σημαντική πρόοδος ήταν η σχεδίαση του ναού από τον Ι. Τραυλό (Ι. Κωνσταντίνου, *ΠΑΕ* 1955, σελ. 125-131, εικ. 1) και η ανεύρεση μερικών ακόμη θραυσμάτων γλυπτών στον αρχαιολογικό χώρο του ναού και την πόλη της Ερέτριας (Β. Πετράκος, *Αρχ. Δελτίον* XVII B, Χρον. 1961/62, σελ. 144-157). Εξαιρείται επίσης η συμβολή των μελών της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής στην έρευνα των οικοδομικών φάσεων και την τεκμηρίωση της χρονολόγησης του ιερού με συστηματική ανασκαφή από το 1964 κ.ε., τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύθηκαν στο περιοδικό *Antike Kunst* και στη σειρά *Eretria* (ενδεικτικά: P. Auberson, *Eretria, Fouilles et recherches I, Temple d' Apollon Daphnephoros, architecture*, Bern 1968, σελ. 22. C. Berard, *Architecture etretienne*

et Mythologie delphique. Le Daphnephoréion, *AntK* 14, 1971, σελ. 59-73). Μεταξύ των αιμιδωτών γεωμετρικών κτηρίων, σημαντικότερο είναι το πρωιμότερο «Δαφνηφορείο», που παραπέμπει στο μυθικό πρωταρχικό ιερό του Απόλλωνα (=καλύβα από κλαδιά δάφνης) ένδειξη της στενής σχέσης του ιερού της Ερέτριας με τη δελφική λατρεία. Στα μέσα του 8ου αιώνα οικοδομήθηκε ένας ιωνικός εκατόμπεδος ναός. Στο ίδιο ασβεστολιθικό θεμέλιο ανηγέρθηκε ο υστεροαρχαϊκός ναός, πώρινος, δωρικός περίπτερος με κιονοστοιχία 6X14, και εναέτια γλυπτά από παριανό μάρμαρο, ο οποίος καταστράφηκε από τους Πέρσες το 490 π.Χ., πιθανώς πριν ολοκληρωθεί.

Η Έβη Τουλούπα άρχισε τη μελέτη των εναετιών γλυπτών, όταν υπηρετούσε ως Έφορος Αρχαιοτήτων στην Εύβοια, από το 1977 έως το 1980. Τα αρτιότερα αγάλματα είχαν ήδη επανεκτεθεί στο Μουσείο της Χαλκίδας με τη φροντίδα της Ιωάννας Κωνσταντίνου, ενώ μικρότερα θραύσματα που φυλάσσονταν στις αποθήκες των μουσείων της Ερέτριας και της Χαλκίδας ταυτίστηκαν με τη βοήθεια του ευρετηρίου του Μουσείου Χαλκίδας. Τα γλυπτά περιγράφονται με σχολαστική ακρίβεια σε καταλόγους, ο πρώτος και σημαντικότερος των οποίων (κατάλογος I) περιλαμβάνει όλα τα εναέτια από παριανό μάρμαρο. Πενήντα μικρότερα θραύσματα άριστης διατήρησης παρουσιάζονται και αρκετά από αυτά αποδίδονται με πειστικό τρόπο σε συγκεκριμένες μορφές. Ο κατάλογος II αναφέρεται σε 17 θραύσματα που έχουν χαθεί, και είναι γνωστά μόνο από φωτογραφίες του Γερμανικού Ινστιτούτου, και μερικά άλλα στο Μουσείο της Ερέτριας. Ο κατάλογος III περιλαμβάνει θραύσματα από πεντελικό μάρμαρο στο Μουσείο της

Η ανεύρεση του συμπλέγματος του Θησέα και της Αντιόπης από τον Κ. Κουρουνιώτη το 1900

Χαλκίδος καταγεγραμμένα ως ανήκοντα στο αέτωμα, τα οποία αποσυσχετίστηκαν λόγω της διαφοράς στο υλικό και το μέγεθος. Στον κατάλογο IV εξετάζονται 16 γλυπτά από την περιοχή της Ερέτριας, τα οποία μαρτυρούν την τέχνη και την ιστορία της πόλης στην ύστερη αρχαϊκή εποχή. Η εικονογράφηση του βιβλίου περιλαμβάνει 79 πίνακες με φωτογραφίες, κυρίως του Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου (Hans Goette), δύο παρένθετα σχέδια και έναν αναδιπλούμενο πίνακα με σχέδια αναπαράστασης. Τα αρτιότερα εναέτια γλυπτά είναι τα εξής: Ο κορμός Αθηνάς σε μετωπική στάση, σε μέγεθος μεγαλύτερο του φυσικού, που κατελάμβανε τον άξονα του αετώματος. Το αρχικό της ύψος υπολογίζεται σε 2μ. Το περίφημο σύμπλεγμα της αρπαγής της αμαζόνας Αντιόπης από τον Θησέα, σε φυσικό μέγεθος και στροφή 3/4 προς τα δεξιά. Το σύμπλεγμα δύο αλόγων τεθρίππου, με το εσωτερικό άλογο συμφύες, πιεσμένο στο φόντο του αετώματος, και το εξωτερικό πρόσθετο, άλλοτε στερεωμένο με την τεχνική τέρμου και τένοντα. Μια αποσπασματική ανδρική γενειοφόρος κεφαλή και ο κορμός ενός θωρακοφόρου οπλίτη, που είχε πρόσθετους τους βραχιόνες. Τμήματα τεσσάρων αμαζόνων, από τις οποίες οι τρεις πιο αποσπασματικές βρίσκονται στο Μουσείο της Ερέτριας. Η αρτιότερη αμαζόνα βρέθηκε στη Villa Ludovisi το 1888 και σήμερα βρίσκεται στο Palazzo dei Conservatori των Μουσείων του Καπιτωλίου στη Ρώμη. Την προέλευσή της από το αρχαϊκό αέτωμα του ναού του Απόλλωνα Δαφνηφόρου είχε ήδη αναγνωρίσει η Ιωάννα Κωνσταντίνου (I. Konstantinou, *Aus dem Eretria Giebel*, *AM* 69/70, 1954/55, σελ. 41 κ.ε.). Πιστεύεται ότι το αρχαϊκό αυτό άγαλμα είχε μεταφερθεί στη Ρώμη, πιθανόν

μαζί με τα εναέτια της κλασικής φάσης του ναού της Ερέτριας, επίσης λαξευμένα σε παριανό μάρμαρο, με θέμα Αμαζονομαχία ενώπιον της Αθηνάς, όταν λεηλατήθηκαν από τους Ρωμαίους στην καταστροφή της Ερέτριας, το 198 π.Χ., και κόσμησαν το αέτωμα του ναού του Apollo Medico ή Sosiano, σύμφωνα με τη μελέτη του Eugenio La Rocca (*Le sculpture frontonale del tempio del Apollo Sosiano*, Roma 1985).

Στο κεφάλαιο για τα τεχνικά χαρακτηριστικά εξετάζονται ζητήματα της κατασκευής και της τοποθέτησης των γλυπτών στον τριγωνικό χώρο του αετώματος. Η πίσω πλευρά τους ήταν ημίεργη ή μερικώς δουλεμένη και στερεωνόνταν στο τύμπανο με την τεχνική τέρμου και τένοντα. Τετράγωνοι τέρμοι λαξευμένοι στα νώτα των μορφών υποδέχονταν τένοντες μαρμάρινους με μολβδοχόηση ή πιθανότερα ξύλινους. Στο σύμπλεγμα της αρπαγής και στη γονατιστή αμαζόνα του Καπιτωλίου, η θέση των τέρμων υποδεικνύει και την αρχική θέση τους σε σχέση με τον τοίχο του τυμπάνου. Συζητούνται ακόμη οι περιπτώσεις συμπλήρωσης των μορφών με πρόσθετα μέλη και εξαρτήματα του οπλισμού τους, δουλεμένα σε χωριστούς όγκους μαρμάρου. Επίσης εξετάζονται τα διακοσμητικά εξαρτήματα, μαρμάρινα και μεταλλικά, και ο τρόπος με τον οποίο στερεωνόνταν στις μαρμάρινες επιφάνειες, όπως τα μαρμάρινα και μεταλλικά κεφάλια των φιδιών, που πλαισίωναν την αιγίδα και το γοργόνειο στο στήθος της Αθηνάς, και οι πρόσθετοι βόστρυχοι στις

απολήξεις των μαλλιών της. Η μελέτη της τεχνικής συμπληρώνεται με τη διερεύνηση της ζωγραφικής διακόσμησης των γλυπτών. Στο σύμπλεγμα της αρπαγής και στην καθιστή αμαζόνα ερευνήθηκαν με πλάγιο φωτισμό και υπεριώδη ακτινοβολία τα μοτίβα της ενδυμασίας και ο πιθανός χρωματισμός τους με τη συνεργασία του Vincent Brinkmann. Σύνθετο μαϊάνδρο με σύνθετους ρόδακες έφερε ο δερμάτινος χιτώνας της

Αντιόπης και τεθλασμένες χρωματιστές ταινίες το ένδυμα της καθιστής αμαζόνας που βρισκόταν στη δεξιά γωνία του αετώματος. Στο κεφάλαιο για τα εικονογραφικά παράλληλα, η Έβη Τουλούπα εξετάζει άλλες γλυπτές συνθέσεις Αμαζονομαχίας και αρπαγής Αμαζόνας των αρχαϊκών χρόνων, όπως το αέτωμα του λεγόμενου ναού της Αθηνάς στην Καρθαία της Κέας. Επίσης συζητά πολυάριθμες συναφείς παραστάσεις στη μελανόμορφη και την ερυθρόμορφη αγγειογραφία του ύστερου βου αιώνα, από τις οποίες πλησιέστερη εικονογραφικά είναι η σκηνή της ερυθρόμορφη κύλικας Βρετανικό Μουσείο E41 στο Λονδίνο, με αρπαγή της Αντιόπης από τον Θη-

σέα επάνω σε τέθριππο ενώπιον των συντρόφων του, τα ονόματα των οποίων αναγράφονται στο βάθος του αγγείου (Αντιόπεια, Πειρίθους, Φόρβας).

Σημαντική συμβολή στη μελέτη της αρχαϊκής αρχιτεκτονικής γλυπτικής είναι η πρόταση αναπαράστασης του αετώματος με βάση τις στάσεις των μορφών και τους πιθανούς τρόπους, με τους οποίους αυτές

Ο κορμός της Αθηνάς και το σύμπλεγμα της αρπαγής στην έκθεση του Μουσείου Ερέτριας

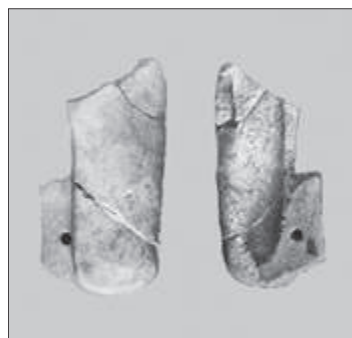

Το σύμπλεγμα Θησέα και Αντιόπης (κύρια όψη και δεξιά πλευρά). Φωτ. Αρχείο Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου

μπορούν να τοποθετηθούν συμμετρικά στον τριγωνικό χώρο του αετώματος, σύμφωνα με τους κανόνες διάταξης των αρχαϊκών αετωμάτων γύρω στο 500 π.Χ. Με το αρχικό σχέδιο, που φιλοτέχνησε ο ζωγράφος Κωστής Ηλιάκης για τις ανάγκες της διατριβής της Έβης Τουλούπα, αποκαθίστανται επτά αποσπασματικά γλυπτά και προστίθεται ένα ακόμη τέθριππο για λόγους συμμετρίας στην αριστερή κερκίδα. Ακολούθησε νέα μελέτη των θραυσμάτων και η οριστική δημοσίευση και εκπονήθηκαν δύο νέα σχέδια με την τελική πρόταση αποκατάστασης σε συνεργασία με τον αρχιτέκτονα Sandro Tufano (2002). Στο σχέδιο αρ. 3, το σχέδιο αποτύπωσης κάθε σωζόμενης μορφής εντάσσεται σε απλό περίγραμμα και συνοδεύεται από την αριθμηση του καταλόγου Ι. Στο σχέδιο αρ. 2 οι εναέτιες μορφές δηλώνονται με όλες τις πιθανές εικονογραφικές τους λεπτομέρειες και τοποθετούνται στις προτεινόμενες θέσεις. Πρόοδος από την αρχική στην τελική πρόταση είναι η μετατόπιση της γονατιστής αμαζόνας του Καπιτωλίου από το άκρο της αριστερής κερκίδας στο μέσον της δεξιάς, σύμφωνα με τα ίχνη στο λαϊμό που υποδεικνύουν ότι έστρεφε την κεφαλή της προς το εσωτερικό της σύνθεσης. Ακόμη, η παράσταση εμπλουτίστηκε με όλα τα αποδοσμένα θραύσματα, πλέον των 30, σε επί μέρους μορφές.

Θραύσμα κορμού αμαζόνας με δορά πάνθηρα (κύρια όψη και πίσω πλευρά). Φωτ. Αρχείο Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου

Θραύσμα γωνιού αμαζόνας (εξωτερική και εσωτερική πλευρά). Φωτ. Αρχείο Γερμανικού Αρχαιολογικού Ινστιτούτου

Η μελέτη ολοκληρώνεται με τη συζήτηση των προβλημάτων της τεχνοτροπίας και της χρονολόγησης, του εργαστηρίου και του καλλιτέχνη, κατόπιν συγκρίσεων με γλυπτά ελληνικών εργαστηρίων της αρχαϊκής εποχής. Στο πλαίσιο των όγκων με τις πλατειές επιφάνειες και την επιμονή στην λεπτομερειακή απόδοση διακρίνονται γνωρίσματα της γλυπτικής των κυκλα-

δίτικων νησιών που ανήκαν στη σφαίρα της ιωνικής καλλιτεχνικής επιρροής. Σε συνδυασμό με τη μελέτη των υπόλοιπων αρχαϊκών γλυπτών από την Ερέτρια, η Τουλούπα δέχεται την άποψη του E. Buschor και άλλων μελετητών, ότι η πόλη πιθανόν υπήρξε κέντρο

του λεγόμενου δυτικο-κυκλαδικού εργαστηρίου. Ωστόσο, επισημαίνει τη στενότερη συνάφεια του αετώματος της Ερέτριας με το αττικό εργαστήριο. Οι κεφαλές του Θησέα και της Αντιόπης συγκρίνονται με κούρους και κόρες της ύστερης αρχαϊκής περιόδου, όπως ο Κροίσος της Αναβύσσου και ο Αριστόδικος, και οι Κόρες Μουσείο Ακρόπολης 674, 684 κ.ά. Συγκρίσεις επιχειρούνται επίσης με αρχιτεκτονικά γλυπτά, όπως εκείνα που κοσμούσαν τον θησαυρό των Αθηναίων και τον αρχαϊκό ναό του Απόλλωνα στο Μουσείο Δελφών. Στην ανάλυση της πτυχολογίας των ενδυμάτων παρατηρούνται ομοιότητες με την κόρη του Αντήνορος και με την Αθηνά του αετώματος της Γιγαντομαχίας (Μουσείο Ακρόπολης 681 και 631 αντίστοιχα) καθώς και με τις κόρες του ανατολικού αετώματος του ναού του Απόλλωνα στους Δελφούς. Ως γνωστόν, το αέτωμα αυτό φιλοτέχνησε σε παριανό μάρμαρο ο Αθηναίος γλύπτης Αντήνωρ για λογαριασμό των εξοριστών Αλκμεωνιδών. Το καθαρά αττικό θέμα της Αμαζονομαχίας –έμμεση αναφορά στον περσικό κίνδυνο– και η παρουσία της Αθηνάς στο πλευρό του κατ' εξοχήν Αθηναίου ήρωα υπαγορεύθηκαν πιθανότατα από τους παλαιούς δεσμούς της Ερέτριας με την Αθήνα και τη συμμαχική τους σχέση τα πρώτα χρόνια της αθηναϊκής δημοκρατίας. Με βάση τους παραπάνω συσχετισμούς, η Τουλούπα υποστήριξε ότι η έμπνευση και ο σχεδιασμός, αν όχι και η εκτέλεση του αετώματος, οφείλονται στον Αντή-

νορα, και χρονολόγησε το αέτωμα της Ερέτριας λίγο πριν το 500 π.Χ., σε συμφωνία με τα ιστορικά και τα ανασκαφικά δεδομένα. Το 1990, τα εναέτια γλυπτά μεταφέρθηκαν από τη Χαλκίδα στην Ερέτρια και το 1991 τα κυριότερα έργα εκτέθηκαν σε νέα αίθουσα του ανακαινισμένου Μουσείου Ερέτριας. Το στήσιμό τους σύμφωνα με τα σχέδια της μελέτης, επιμελήθηκε με την πολύτιμη γνώση του ο αξέχαστος γλύπτης Στέλιος Τριάντης.

Στο Μουσείο της Χαλκίδας είχε παραμείνει ένα απότμημα μαρμάρινης πλίνθου με μήκος 70 εκ. και πλάτος 52 εκ.. Διατηρούνται τα άκρα πόδια δύο αντιπάλων, ένα από κάθε μορφή, ανδρική και γυναικεία, που εικονίζονταν σε σκηνή μονομαχίας. Η λειτουργία της πλίνθου και το θέμα του συμπλέγματος είχαν συζητηθεί ακροθιγώς στη βιβλιογραφία. Το πρώτο σχέδιο αποτύπωσης οφείλεται στον αείμνηστο Χαράλαμπο Μπούρα (Αρχ. Δελτίο XVII B, 1961/62, σελ. 146, σχεδ. 1). Σύμφωνα με την αναφορά του Studnizka ότι το γλυπτό είχε βρεθεί κοντά στον ναό, το παριανό μάρμαρο και τα τεχνικά στοιχεία, η Τουλούπα το ερμήνευσε ως κεντρικό ακρωτήριο του ναού του Δαφνηφόρου Απόλλωνα και το συμπεριέλαβε στη μελέτη της. Σχέδιο αναπαράστασης φιλοτέχνησε ο Τριάντης σύμφωνα με επιθυμία της, όταν τη βοήθησε στην ταύτιση των θραυσμάτων, αντλώντας ίσως την έμπνευση από τη σκηνή μονομαχίας Αχιλλέα και Πενθεσίλειας στον περίφημο μελανόμορφο αμφορέα του Εξηκία στο Βερολίνο. Η πλίνθος δημοσιεύθηκε πιο διεξοδικά στον τόμο-αφιέρωμα στη μνήμη του γλύπτη Στέλιου Τριάντη, με νέα σχέδια του Μανόλη Κορρέ. (Ε. Τουλούπα, «Το κεντρικό ακρωτήριο του

ναού του Δαφνηφόρου Απόλλωνος στην Ερέτρια», Μουσείο Μπενάκη, *Αφιέρωμα στη μνήμη Στ. Τριάντη*, Αθήνα 2002, σελ. 73-82). Αποδίδεται το συμπλέγμα ενός όρθιου Έλληνα οπλίτη και μιας ηττημένης Αμαζόνας, που στηρίζεται σε κυκλική ασπίδα, επάνω σε αμφικλινή πλίνθο. Η πλίνθος συναρμολογείτο στην κορυφαία σίμη της κεράμωσης του ναού, σύμφωνα με προοπτικό σχέδιο του Κορρέ. Το συνολικό ύψος του συμπλέγματος υπολογίζεται γύρω στα 2.30 μ. Είναι ένα από τα ελάχιστα ακρωτήρια της αρχαϊκής επο-

Το ακρωτήριο του ναού με μονομαχία Έλληνα και αμαζόνας. Αναπαράσταση Μ. Κορρέ

χής που έχουν διασωθεί και μάλιστα με σκηνή μονομαχίας. Για την ταυτότητα των εικονιζόμενων η Τουλούπα υπέθεσε ότι θα ήταν ο Ηρακλής με την Ιππολύτη, ή ένας σύντροφος του Θησέα (Πειρίθους ή Φόρβας) με μια σύντροφο της Αντιόπης. Το θέμα ταιριάζει απόλυτα με τη μάχη που εκτυλίσσεται στο δυτικό αέτωμα του ναού, το αποκορύφωμα του οποίου αποτελούσε το κεντρικό ακρωτήριο.

Η Έβη Τουλούπα αγάπησε με πάθος την Ερέτρια και έφερε εις πέρας με υποδειγματικό τρόπο τη δημοσίευση

των εναετίων γλυπτών που κόσμησαν τον σπουδαιότερο ναό της. Σήμερα η έκθεση του αετώματος στο Μουσείο της Ερέτριας συνοδεύεται από τη μακέτα της ανέγερσης του ναού, φιλοτεχνημένη με την επιμέλεια της Ελβετικής Αρχαιολογικής Σχολής. Ωστόσο εξακολουθεί να είναι αισθητή η απουσία όχι μόνον της πλίνθου του ακρωτηρίου, αλλά και αντιπροσωπευτικών θραυσμάτων, τα οποία θα βοηθούσαν τον επισκέπτη να κατανοήσει καλύτερα και να χαρεί τη γοητευτική αυτή σύνθεση.

Χριστίνα Βλασσοπούλου
Αρχαιολόγος